

POLSKA ZE STABILNYM KLIMATEM DLA INWESTORÓW ZAGRANICZNYCH

Wyniki 11. edycji badania „Klimat inwestycyjny w Polsce”, przeprowadzonego przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu we współpracy z firmą Grant Thornton i bankiem HSBC

Edycja 2017

Polska Agencja
Inwestycji i Handlu
Grupa PFR

HSBC

Grant Thornton
An instinct for growth™

INWESTYCJE PRZYCIĄGAMY JAK MAGNES

Polska to kuźnia talentów, więc z satysfakcją odnotowujemy, że zagraniczni inwestorzy coraz częściej wybierają nasz kraj przede wszystkim ze względu na wiedzę, doświadczenie oraz zaangażowanie wysoce wykwalifikowanych i gotowych podjąć każde wyzwanie pracowników. Cieszy nas, że wśród projektów, które obsługujemy z roku na rok większą rolę odgrywają coraz bardziej zaawansowane inwestycje z sektora usług oraz te zawierające komponent badawczo-rozwojowy. Wystarczy spojrzeć na przykłady: amerykańskiego giganta finansowego - JP Morgan, dzięki któremu Polska ma duże szanse stać się ważnym centrum operacji kapitałowych, Lufthansy i GE Aviation, które pod wspólnym szyldem XEOS - rękami polskich inżynierów - serwisują silniki lotnicze w Środzie Śląskiej, czy koreańskiego LG Chem, który powierzył Polsce produkcję innowacyjnych technologicznie baterii do samochodów elektrycznych. Przedsięwzięcia takie jak te są dla Polski niezwykle ważne, gdyż nie tylko wzbogacają koloryt mapy inwestycyjnej kraju, ale, przede wszystkim, przyczyniają się do budowy wartości dodanej dla polskiej gospodarki.

O ambitne projekty inwestycyjne zawsze warto zabiegać, co czynimy wsparci Strategią na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju premiera Mateusza Morawieckiego. Naszymi oczami i uszami w pozyskaniu najlepszych są Zagraniczne Biura Handlowe PAIH. Łowienie inwestorów wpisaliśmy w ich DNA.

Tomasz Pisula

Prezes Zarządu, Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.

SPIS TREŚCI

O BADANIU	3
KLUCZOWE WNIOSKI Z BADANIA	5
Rozdział 1	
OGÓLNA OCENA KLIMATU INWESTYCYJNEGO W POLSCE	6
Rozdział 2	
MOCNE I SŁABE STRONY POLSKI	13
Rozdział 3	
ZMIANY W OSTATNIM ROKU	21
Rozdział 4	
STAN BEZPOŚREDNICH INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH W POLSCE	25
Rozdział 5	
PLANY INWESTORÓW ZAGRANICZNYCH NA 2018 ROK	35
PODSUMOWANIE	39
DODATKOWE INFORMACJE	40

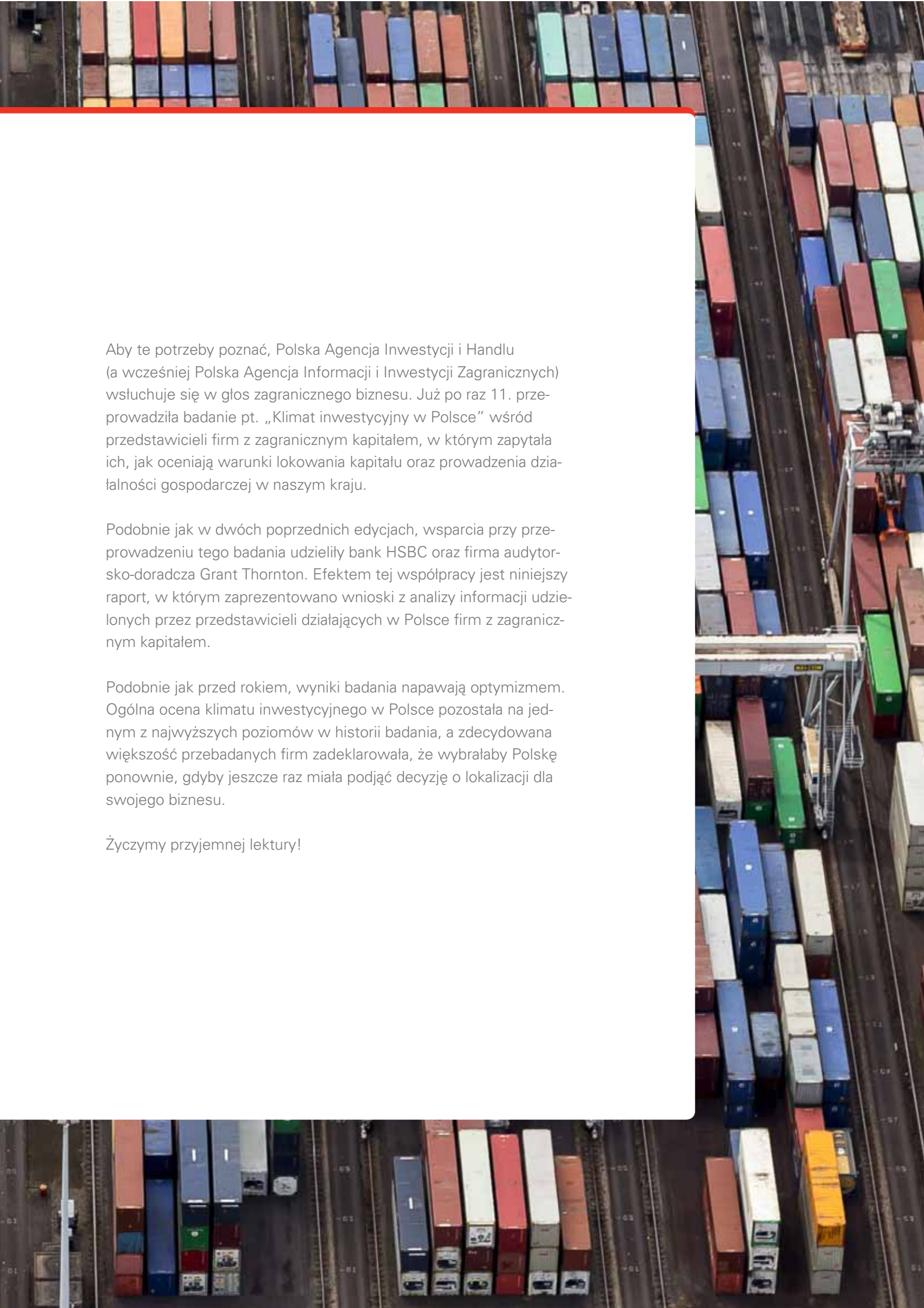

O BADANIU

Przez ostatnie dekady rola bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) w polskiej gospodarce wyraźnie ewoluowała. Początkowo główną ich funkcją było dostarczanie do Polski kapitału finansowego, którego niedobór był główną barierą w rozwoju rodzimego biznesu, a także tworzenie miejsc pracy, co pozwalało redukować wysokie wówczas bezrobocie. Z biegiem lat – wraz ze wzrostem oszczędności krajowych w polskiej gospodarce – motywy kapitałowy i zatrudnieniowy napływu BIZ do Polski stawały się coraz mniej istotne, natomiast coraz większego znaczenia nabierał inny wymiar – napływ nowych technologii i „know-how” oraz specjalistycznych miejsc pracy. Niezależnie jednak od tego, jaka w historii była główna rola zagranicznych inwestycji w Polsce, zawsze były one jednym z motorów napędowych rozwoju gospodarczego, przyczyniając się do sukcesu ekonomicznego kraju.

Tworzenie dobrych warunków do lokowania kapitału zagranicznego pozostaje jednym z najważniejszych celów polskiej polityki gospodarczej. Atrakcyjne warunki inwestycyjne sprzyjają przyciąganiu BIZ o najbardziej pożądanym profilu, tzn. zawierających wysoką wartość dodaną, przynoszących innowacje technologiczne i przynoszących miejsca pracy dla wysoko wykwalifikowanych specjalistów. Sukces działań podejmowanych przez polskie władze w tym zakresie będzie zależał m.in. od tego, jak dobrze administracja państwowa będzie znała – zmieniające się w czasie – potrzeby inwestorów i czy będzie w stanie skutecznie na nie odpowiadać.

Aby te potrzeby poznać, Polska Agencja Inwestycji i Handlu (a wcześniej Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych) wsluchuje się w głos zagranicznego biznesu. Już po raz 11. przeprowadziła badanie pt. „Klimat inwestycyjny w Polsce” wśród przedstawicieli firm z zagranicznym kapitałem, w którym zapytała ich, jak oceniają warunki lokowania kapitału oraz prowadzenia działalności gospodarczej w naszym kraju.

Podobnie jak w dwóch poprzednich edycjach, wsparcia przy przeprowadzeniu tego badania udzieliły bank HSBC oraz firma audytorsko-doradcza Grant Thornton. Efektem tej współpracy jest niniejszy raport, w którym zaprezentowano wnioski z analizy informacji udzielonych przez przedstawicieli działających w Polsce firm z zagranicznym kapitałem.

Podobnie jak przed rokiem, wyniki badania napawają optymizmem. Ogólna ocena klimatu inwestycyjnego w Polsce pozostała na jednym z najwyższych poziomów w historii badania, a zdecydowana większość przebadanych firm zadeklarowała, że wybrałyby Polskę ponownie, gdyby jeszcze raz miała podjąć decyzję o lokalizacji dla swojego biznesu.

Życzymy przyjemnej lektury!

KLUCZOWE WNIOSKI Z BADANIA

92 proc. zagranicznych inwestorów cieszy się, że zainwestowało w Polsce i zrobiłoby to ponownie

Klimat inwestycyjny w Polsce jest oceniany przez zagranicznych inwestorów na 3,7 pkt (w skali 1-5), co jest jedną z najlepszych ocen w historii badania

Stabilność gospodarcza i duży rynek wewnętrzny to główne atuty Polski jako lokalizacji zagranicznych inwestycji

Zmienne prawo, przewlekłe procedury sądowe i skomplikowany system podatkowy to obszary wymagające najpilniejszej poprawy

Rozdział 1

OGÓLNA OCENA POLSKI

INWESTORZY POSTAWILIBY NA POLSKĘ PONOWNIE

Decyzja o wyborze Polski jako miejsca ulokowania części swojego biznesu – jak wszystkie decyzje biznesowe – niosła dla inwestorów zagranicznych ryzyko, że zainwestowany kapitał nie przyniesie zakładanych zysków lub wręcz obciąży spółkę matkę stratą. Jak w tym kontekście zagraniczni inwestorzy oceniają decyzję o wejściu na polski rynek? Znaczna większość badanych – 92 proc. – potwierdza, że są zadowoleni z wyboru Polski i gdyby mieli podejmować tę decyzję jeszcze raz, ponownie postawiliby na nasz kraj. Odsetek zadowolonych inwestorów nieco spadł w porównaniu z dwiema poprzednimi edycjami badania, kiedy wyniósł odpowiednio 98 i 97 proc. Nie jest to jeszcze na tyle silne wahnięcie, aby można było stwierdzić, że atrakcyjność inwestycyjna Polski uległa zauważalnemu pogorszeniu. Gdyby jednak spadek pogłębiał się w kolejnych latach, będzie to sygnał, że należy skorygować założenia lub narzędzia polityki gospodarczej w obszarze BIZ.

Na obecną chwilę wydaje się, że polski rynek nadal jest atrakcyjnym miejscem dla zagranicznego kapitału. Należałoby w tym miejscu powtórzyć tezę z poprzedniej edycji badania, że ewentualną barierą w przyciąganiu do Polski jeszcze większej ilości zagranicznego kapitału są nie tyle same warunki makroekonomiczne i instytucjonalne ramy prowadzenia biznesu w naszym kraju, ile sama skłonność zagranicznych inwestorów, by w ogóle brać pod uwagę Polskę jako miejsca lokalizacji inwestycji. Warto więc rozważyć rozszerzenie działań promocyjnych na arenie międzynarodowej, szczególnie tych skierowanych do inwestorów z krajów dotychczas nieobecnych na polskim rynku lub prowadzących działalność „nad Wisłą” na bardzo ograniczoną skalę.

 Tak

 Nie

**Czy Pana/Pani firma ponownie zainwestowałaby w Polsce?
Odpowiedzi w proc., 2017**

Warto mieć świadomość, że na prezentowane wyniki wpływ miała charakterystyka badanej populacji, tzn. mogło się zdarzyć, że część inwestorów, która załowała swojej decyzji o wejściu na polski rynek, już go opuściła i że inwestorzy ci nie brali udziału w badaniu. Należy jednak zwrócić uwagę, że w ostatnich latach faktyczne, pełne, operacyjne dezinwestycje zdarzały się jedynie sporadycznie i stanowią zjawisko właściwie pomijalne na tle całego napływu zagranicznych inwestycji bezpośrednich.

KLIMAT DOBRY I STABILNY

Przedstawiciele zagranicznych firm, którzy wzięli udział w badaniu, zostali poproszeni o ogólną ocenę Polski jako miejsca do prowadzenia biznesu. W skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało „bardzo źle”, a 5 – „bardzo dobrze”, inwestorzy ocenili Polskę średnio na 3,7 pkt. Zdecydowanie dominowała odpowiedź „dobrze” (52 proc. wskazań). Tylko w nielicznych przypadkach inwestorzy wybierali odpowiedź „źle” (1 proc.) lub „bardzo źle” (3 proc.). Takie wyniki wskazują, że inwestycje realizowane przez zagranicznych inwestorów w Polsce przynoszą im zadowalające stopy zwrotu, a przypadki niskich, rozczarowujących wyników są rzadkie.

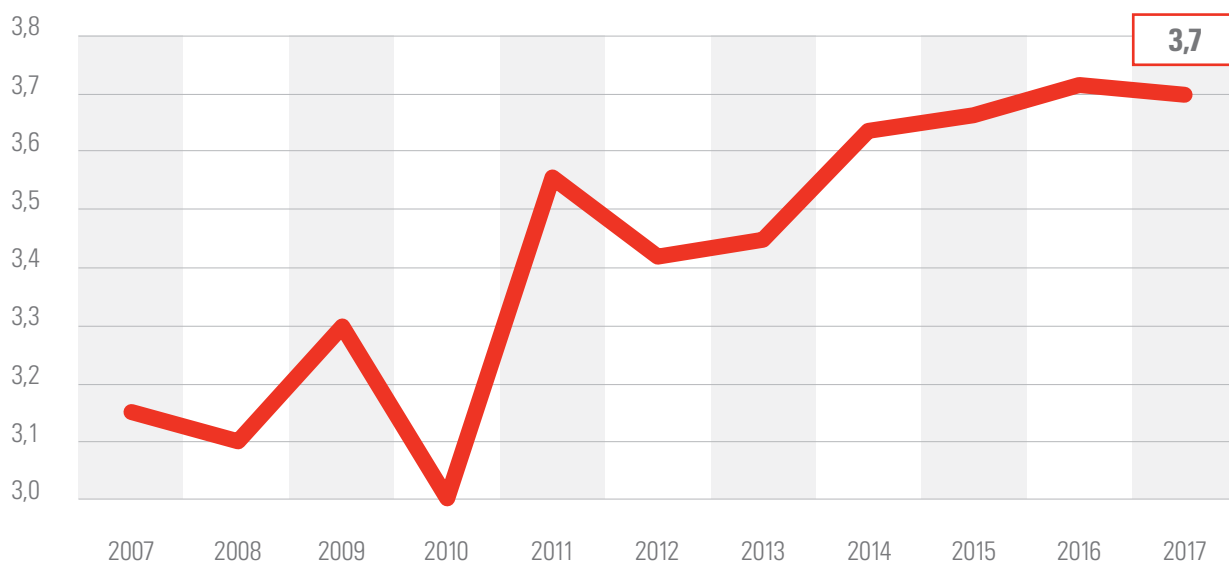

Jak ocenia Pan/Pani ogólny klimat inwestycyjny w Polsce?

Odpowiedzi w proc., 2017

W ujęciu historycznym wyniki te również dają podstawy do optymizmu. Ogólna ocena klimatu inwestycyjnego w Polsce utrzymała się na poziomie bardzo zbliżonym do ubiegłorocznego: 3,70 pkt (wobec 3,72 pkt przed rokiem). Warto przypomnieć, że zeszłoroczny wynik był najwyższym w historii badania. Warto jednak zaznaczyć, że ocena inwestorów nadal utrzymuje się na wysokim poziomie. Wszystko wskazuje na to,

że czynniki, które mogłyby potencjalnie utrudniać realizację inwestycji w Polsce, jak np. rosnące wyzwania związane z rekrutacją pracowników czy dodatkowe obowiązki sprawozdawcze związane z uszczelnianiem systemu podatkowego (o czym szerzej piszemy na kolejnych stronach), zostały zrównoważone czynnikami pozytywnymi, np. dobrą koniunkturą gospodarczą.

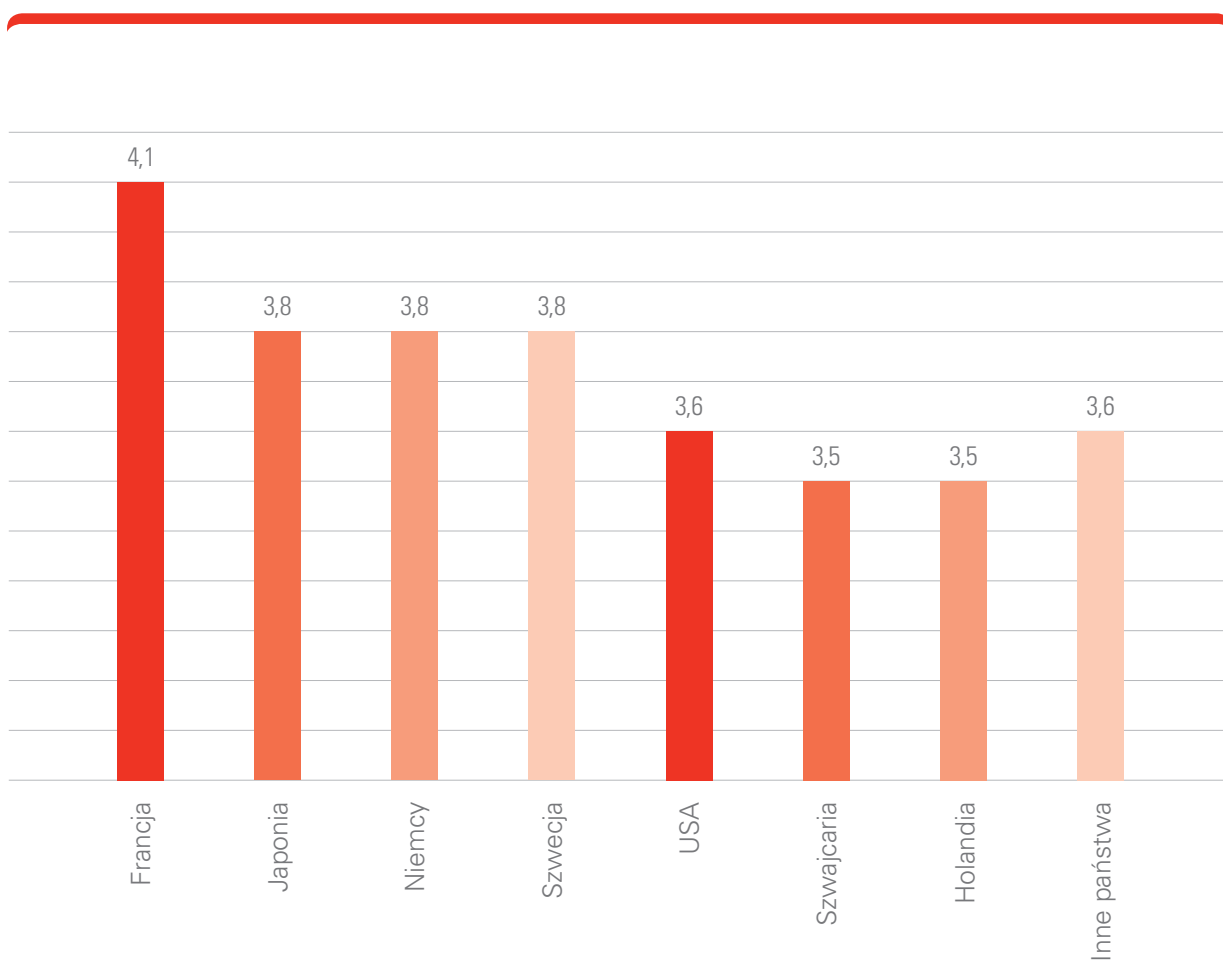
Wskaźnik ogólnej oceny klimatu inwestycyjnego w Polsce w historii badania (średnio w pkt)

FRANCUZI NAJMOCNIEJ DOCENIAJĄ POLSKĘ

Porównując odpowiedzi pod kątem kraju pochodzenia kapitału ankietowanej firmy, najlepiej Polskę oceniają inwestorzy z Francji, przyznając naszemu krajowi średnio 4,1 pkt na 5 możliwych. Na kolejnych miejscach uplasowały się ex aequo Niemcy, Japonia i Szwecja z wynikiem 3,8 pkt. Najstabilniej klimat inwestycyjny w Polsce oceniają natomiast inwestorzy ze Szwajcarii i Holandii (3,5 pkt).

Warto jednak zwrócić uwagę, że najniższa średnia nota uzyskana w badaniu od inwestorów z jednego kraju, czyli 3,5 pkt, to wciąż ocena zdecydowanie pozytywna, wyższa od środka skali (2,5 pkt). Oznacza to, że generalnie inwestorzy zagraniczni oceniają Polskę raczej pozytywnie, natomiast nieco różni się stopień tego zadowolenia w przypadku poszczególnych krajów ich pochodzenia.

Średnie oceny ogólnego klimatu inwestycyjnego w podziale na kraje, z których pochodził dominujący kapitał zagraniczny ankietowanej firmy (w pkt)

OFERTA NA MIARĘ „NOWYCH” INWESTORÓW

W rankingu najbardziej obiecujących źródeł inwestycji zagranicznych w nadchodzących latach według UNCTAD czołową pozycję zajmują Chiny. W top 10 są cztery kraje europejskie (Niemcy, Wielka Brytania, Francja i Włochy), które wraz z USA od lat utrzymują się na wysokich pozycjach w tym zestawieniu.

W najnowszej edycji tego rankingu do czołówki dołączyły Zjednoczone Emiraty Arabskie oraz Korea Południowa. Poza czołówką znalazły się natomiast Holandia i Kanada. Nie oznacza to, że kraje zabiegające o pozyskanie kolejnych inwestycji zagranicznych, jak np. Polska, powinny przestać dbać o swoją atrakcyjność w oczach inwestorów z Holandii czy Kanady i skupić się na przyciąganiu kapitału z lokalizacji, które odnotowały awans w tym rankingu. Jest to raczej sugestia, że warto poświęcić uwagę zarówno tym źródłom, z których czerpano od lat, jak i „nowym”.

Skuteczność w przyciąganiu inwestycji z „nowych” źródeł, rynków rozwijających się, często odległych geograficznie i kulturowo, będzie zależała od umiejętności wypromowania się w oczach tych inwestorów. Katalog cech czyniących z Polski atrakcyjną lokalizację z ich perspektywy może znacznie różnić się od tych, które cenili i nadal cenią inwestorzy z rynków rozwiniętych. Duży rynek lokalny, dynamiczny rozwój krajowej gospodarki czy atrakcyjne koszty pracy mogą nie być wystarczająco mocnym argumentem dla inwestorów na przykład z Azji, gdzie wiele krajów może pochwalić się znacznie większym rynkiem niż polski, szybszym wzrostem PKB czy jeszcze niższymi kosztami.

Dodatkowym wyzwaniem jest odpowiednie pozycjonowanie w relacji do innych krajów, które konkurują z Polską o uwagę inwestorów zagranicznych, a których oferta może być podobna, np. innych krajów Europy Środkowo-Wschodniej, należących do Unii Europejskiej.

Umiejętne promowanie biznesowej oferty Polski za granicą będzie wsparciem zarówno dla nowych inwestycji, jak i dla polskich eksporterów, czy ogólnego wizerunku kraju na świecie.

Scott Solberg

Członek Zarządu, Dyrektor Zarządzający Pionem Bankowości Komercyjnej i Globalnej HSBC Bank Polska S.A.

Rozdział 2

MOCNE I SŁABE STRONY POLSKI

POLSKA KUSI STABILNĄ KONIUNKTURĄ

Podobnie jak w poprzednich edycjach badania, w ankiecie zdefiniowano 26 czynników, które wpływają na ocenę klimatu inwestycyjnego w Polsce przez inwestorów zagranicznych. Uczestnicy badania zostali poproszeni o ocenę każdego z nich w skali od 1 do 5, gdzie 1 punkt oznaczał „bardzo złą” ocenę (czynnik w znacznym stopniu utrudniający prowadzenie działalności gospodarczej), a 5 punktów – ocenę „bardzo dobrą” (czynnik sprzyjający prowadzeniu biznesu).

Zdaniem respondentów, największą zaletą Polski jako lokalizacji dla inwestycji okazała się w tym roku stabilność ekonomiczna – została oceniona średnio na 4,01 pkt. Niewiele gorsze noty otrzymały wielkość rynku wewnętrznego oraz dostępność materiałów i komponentów. Najgorzej ocenione zostały natomiast jakość przepisów prawa oraz efektywność sądownictwa gospodarczego.

Jak ocenia Pan/Pani poszczególne czynniki wpływające na klimat inwestycyjny w Polsce?
Średnia z odpowiedzi (w pkt, w skali 1-5, gdzie 1 to „bardzo źle”, a 5 to „bardzo dobrze”, dane za 2017 r.)

NAJWIĘKSZE ATUTY POLSKI

Zdecydowanie najsilniejszym magnesem przyciągającym zagraniczny kapitał do Polski jest jej swoista „samowystarczalność”. Rodzima gospodarka oferuje inwestorom połączenie silnego wzrostu gospodarczego, mocnego popytu wewnętrznego i prężnie działającego otoczenia, tworzonego przez lokalnych dostawców i wykonawców, a wszystko to wewnątrz Unii

Europejskiej, w sąsiedztwie największych rynków europejskich. Dzięki temu Polska jest atrakcyjnym miejscem lokowania biznesu nie tylko dla inwestorów poszukujących obniżenia kosztów produkcji, ale też dogodnym miejscem do prowadzenia działań dystrybucyjnych, sprzedażowych czy operacyjnych (co docenili inwestorzy, którzy ulokowali „nad Wisłą” swoje centra usług).

Poniżej zaprezentowano najlepiej ocenione czynniki, pogrupowane w trzy kategorie.

Wyniki badania sugerują, że Polska ma do zaoferowania zagranicznym inwestorom przede wszystkim przyjazne i stabilne środowisko makroekonomiczne. Od kilkunastu lat pozostaje jedną z najszybciej rozwijających się gospodarek Unii Europejskiej. W trzecim kwartale 2017 r. tempo wzrostu gospodarczego (liczone według metodologii Eurostatu) wyniosło 5 proc., tymczasem średnia dla całej Unii i dla strefy euro ukształtowała się w tym samym okresie na poziomie 2,5 proc.

Ponadto, w odróżnieniu od większości „konkurentów” z Europy Środkowej i Wschodniej, Polska posiada duży, chłonny rynek wewnętrzny, dzięki czemu inwestorzy postrzegają ją nie tylko jako miejsce produkcji, ale też jako docelowy rynek sprzedażowy. Właśnie ta duża chłonność jest drugim najlepiej ocenionym czynnikiem – średnio inwestorzy przyznali mu notę 3,94 pkt.

CZYNNIKI MAKROEKONOMICZNE

- **Stabilność ekonomiczna** (4,01 pkt)
- **Wielkość rynku wewnętrznego** (3,94)

Kolejny rok z rzędu wyniki badania wskazują na zasoby materiały jako mocną stronę polskiej gospodarki. Chodzi, po pierwsze, o zaplecze dostaw dla produkcji. Inwestorzy zagraniczni podkreślają, że w Polsce relatywnie łatwo im pozyskać surowce, materiały i komponenty. To pochodna nie tylko dostępności zasobów naturalnych, ale – w jeszcze większym stopniu – opisywanego wcześniej dużego, „samowystarczalnego” rynku wewnętrznego, dzięki któremu wykształcił się w Polsce szeroki profil produkcyjny w segmencie „business-to-business”.

Po drugie, coraz lepiej oceniana jest infrastruktura techniczna i logistyczna w Polsce, czyli drogi, kanalizacja czy dostęp do sieci energetycznej. Jest to jeden z ośmiu najlepiej ocenianych czynników, podczas gdy jeszcze na początku badania w 2007 r. miał on jedno z najniższych not.

Po trzecie, zdaniem zagranicznych firm, Polska oferuje im relatywnie wysokiej jakości grunty inwestycyjne, tzn. dobrze zlokalizowane i dobrze przygotowane pod względem prawnym i technicznym. To w dużej mierze zasługa współpracy z lokalnymi, samorządowymi władzami, które również zostały w ankiecie wysoko ocenione.

+ ŚRODOWISKO BIZNESOWE

- **Współpraca z administracją lokalną** (3,79)
- **Kultura organizacyjna firm działających na rynku** (3,77)
- **Wydajność pracy i lojalność pracowników** (3,77)

+ ZASOBY MATERIALNE

- **Dostępność surowców, materiałów i komponentów** (3,89)
- **Stan infrastruktury** (3,74)
- **Jakość gruntów inwestycyjnych** (3,58)

Oprócz opisanego w poprzednim punkcie otoczenia materialnego, inwestorzy pozytywnie oceniają też środowisko „miękkie” do prowadzenia biznesu, czyli relacje z otaczającymi je instytucjami, firmami i pracownikami. Zagraniczne firmy chwalą sobie przede wszystkim współpracę z administracją lokalną – czynnik ten uzyskał średnio notę 3,79 pkt. To ważne, ponieważ często to właśnie wsparcie urzędników na poziomie powiatu czy wręcz gminy decyduje o tym, na ile sprawnie inwestor realizuje swoje przedsięwzięcie – jak szybko uzyskuje pozwolenia na budowę, dostęp do mediów czy dróg lokalnych.

Badane firmy pozytywnie wyraziły się również o ogólnej kulturze organizacyjnej podmiotów na rynku – kontrahentów, dostawców, klientów czy instytucji otoczenia biznesu. Inwestorzy doceniają też wydajność pracy i lojalność polskich pracowników. Wszystkie te czynniki zostały ocenione na 3,77 pkt.

WYZWANIA

Spośród 26 czynników zaproponowanych przez autorów badania, zagraniczni inwestorzy najniżej ocenili te związane z legislacją, biurokracją oraz systemem podatkowym. Skomplikowany system podatkowy, niejasna wykładnia obowiązującego prawa, trudności z uzyskaniem koncesji czy w końcu uciążliwe kontrole, najbardziej utrudniają rozwój działalności. Rokrocznie to właśnie te czynniki są najniżej oceniane przez inwestorów,

co podkreśla skalę problemu i sygnalizuje obszary, w których niezbędne są działania naprawcze ze strony administracji publicznej.

Warto jednak zwrócić uwagę, że żaden z czynników nie został oceniony poniżej połowy skali (2,5 pkt). Co więcej, niemalże wszystkie z najniższą notą, w porównaniu z rokiem ubiegłym, uległy poprawie.

Poniżej zaprezentowano najniżej ocenione czynniki, pogrupowane w trzy kategorie.

Zagraniczni przedsiębiorcy zdecydowanie krytycznie odnoszą się do jakości tworzonych w Polsce przepisów. Stałość i przewidywalność prawa pozostały, w porównaniu z poprzednim rokiem, najniżej ocenionym czynnikiem wpływającym na prowadzenie działalności (2,75 pkt). Niepokojące są również niskie oceny efektywności sądownictwa gospodarczego (2,84 pkt) oraz jasności i spójności przepisów prawnych (3,20 pkt). To szczególnie ważne zarówno z perspektywy firm, które już prowadzą swoją działalność w Polsce, jak i inwestorów zagranicznych rozważających dopiero ekspansję „nad Wisłą”.

Firma Grant Thornton w swoich raportach wykazywała, że Polska ma jeden z najbardziej zmiennych systemów prawa w Unii Europejskiej. Według regularnie przeprowadzanych badań w ramach Barometru Prawa¹, rok 2017 może być kolejnym, rekordowym rokiem pod względem ilości tworzonego prawa – po trzech kwartałach 2017 roku w życie weszło już 22 317 stron maszynopisu aktów prawnych, to o 8,3 proc. więcej niż w analogicznym okresie zeszłego roku. Ponadto pośpiech legislacyjny może sprzyjać pojawieniu się potencjalnych błędów merytorycznych.

JAKOŚĆ PRAWA GOSPODARCZEGO

● **Stażność i przewidywalność prawa** (2,75)

● **Efektywność sądownictwa
gospodarczego** (2,84)

**Jasność i spójność przepisów
prawnych** (3,2)

PODATKI

- **Formalności związane z podatkami** (2,91)
- **Wysokość obciążeń fiskalnych** (3,08)

BIUROKRACJA

- **Uciążliwość inspekcji i kontroli** (3,24)
- **Proces uzyskiwania licencji i koncesji** (3,30)

Na tle wszystkich 26 czynników wpływających na atrakcyjność prowadzenia działalności w Polsce, słabo wypadają też te związane z systemem podatkowym. Zagraniczni inwestorzy ocenili formalności związane z podatkami na 2,91 pkt, z kolei wysokość obciążeń fiskalnych na 3,08 pkt (gdzie wysoka nota oznacza niewielkie obciążenia fiskalne, a niska – duże obciążenia fiskalne). Duży wpływ na niską ocenę ma z pewnością niejasność przepisów podatkowych – podatnicy wielokrotnie muszą zwracać się ze swoimi wątpliwościami do urzędów skarbowych, rocznie jest wydawanych ponad 30 tysięcy indywidualnych interpelacji, co sygnalizuje skalę niepewności towarzyszącą prowadzeniu działalności gospodarczej. Ponadto, ostatni rok obfitował w liczne dodatkowe obciążenia w obszarze podatków, np. wprowadzenie obowiązku przesyłania rozliczeń VAT w formie jednolitego pliku kontrolnego, wprowadzenie odwrotnego VAT w budownictwie czy wprowadzanie klauzul przeciwko unikaniu opodatkowania.

Podobnie jak rok i dwa lata temu, w gronie naj- słabiej ocenianych elementów polskiego klimatu inwestycyjnego znalazły się te związane z obciążeniami biurokratycznymi. Jak wykazało badanie, zagraniczni inwestorzy mają nienajlepsze zdanie o częstotliwości i przebiegu inspekcji czy kontroli (3,24 pkt) oraz o procesach uzyskiwania licencji i/lub koncesji (3,30 pkt) – obie oceny są wyraźnie poniżej średniej dla tej edycji raportu.

STABILIZACJA TO ZA MAŁO

Po historycznym wzroście w ostatnich latach, klimat inwestycyjny w Polsce ustabilizował się na wysokim poziomie. Na tym ogólnie pozytywnym obrazie można jednak dostrzec niepokojące rysy. Po pierwsze, uwagę zwraca zaobserwowany w ostatniej edycji badania spadek odsetka inwestorów, którzy ponownie zainwestowaliby w Polsce – z 97 do 92 proc. Oczywiście nadal jest to świetny wynik, ale sam spadek powinien budzić czujność. Po drugie, przybywa barier w rozwoju firm, np. niedobór specjalistów czy rosnące płace oraz powracają stare problemy – niestabilne prawo, uciążliwa biurokracja czy przewlekłe postępowania sądowe. Wszystko to sprawia, że wspomnianą na początku stabilizację ogólnego wskaźnika klimatu inwestycyjnego można też odczytywać jako inercję. Kiedy świat idzie do przodu, stanie w miejscu czasami jest krokiem wstecz. Konkurujące o inwestorów kraje naszego regionu mogły w ostatnim roku zwiększyć swoją atrakcyjność dla zagranicznych firm.

Polska nadal tworzy dobre warunki dla zagranicznych inwestorów, a nasze atuty przeważają nad bolączkami. Jeśli jednak chcemy trwale i na większą skalę przyciągać duże inwestycje, musimy docierać do nowych grup inwestorów. Konieczna jest do tego wyrazista wizja i konsekwentne, wieloletnie wysiłki nad promocją i ekspozycją naszych atutów. Dlatego w Grant Thornton z nadzieją patrzymy na skonsolidowanie prac administracji rządowej – w tym wzmocnienie kompetencji dla PAIH – mających na celu stworzenie ambitnej strategii promocji polskiej gospodarki na zagranicznych rynkach.

Myśląc o budowaniu polskiego klimatu inwestycyjnego, powinniśmy stawiać sobie bardzo ambitne cele – adekwatne do ogromnego potencjału, jakim Polska dysponuje. To jest już czas, aby nie zadowalać się tylko mocno pozycją w Europie Środkowej i Wschodniej, ale mierzyć wyżej i wchodzić z konkurencją z krajami Europy Zachodniej. W końcu niektóre instytucje już zaczynają traktować Polskę jako rynek rozwinięty. Żeby te ambitne cele spełnić, musimy skuteczniej przekonywać nie tylko obecnych, ale przede wszystkim przyszłych inwestorów do atutów inwestycyjnych Polski.

Przemysław Polaczek

Partner Zarządzający, Grant Thornton

Rozdział 3

ZMIANY W OSTATNIM ROKU

KLIMAT INWESTYCYJNY USTABILIZOWAŁ SIĘ

Mimo względnie słabej oceny w porównaniu z innymi elementami klimatu inwestycyjnego w Polsce, wskaźnik stałości i przewidywalności przepisów prawnych odnotował największy wzrost ocen w porównaniu z rokiem poprzednim (o 0,15 pkt.). Wynik ten jest zbliżony z badaniami Grant Thornton, według których w trzecim kwartale 2017 roku produkcja prawa w Polsce zwolniła – w porównaniu z analogicznym okresem 2016 roku opublikowano o 48 proc. mniej stron maszynopisu nowych aktów prawnych. Warto jednak w tym miejscu zauważyć, że stałość i przewidywalność przepisów prawa jest czynnikiem, który w całym badaniu nadal oceniany jest zdecydowanie najniżej. Nadal, mimo wyhamowania w trzecim kwartale, rok 2017 r. przyniósł około 30 tys. stron nowych przepisów. Drobna poprawa oceny inwestorów zagranicznych dla tego czynnika nie zmienia więc faktu, że chwiejność prawa i nadprodukcja przepisów pozostaje silną, systemową barierą dalszego rozwoju polskiej gospodarki.

5 czynników, które uległy największej poprawie w latach 2016-2017

	2017	Zmiana na przestrzeni 2016-2017
Stołość i przewidywalność przepisów prawnych	2,75	0,15
Łatwość rozpoczynania działalności gospodarczej	3,58	0,14
Stabilność gospodarcza	4,01	0,13
Wysokość obciążeń fiskalnych	3,08	0,13
Jasność i spójność przepisów prawnych	3,20	0,10

Obok poprawy oceny stabilności przepisów prawa, największy wzrost ocen zanotował wskaźnik łatwości rozpoczynania działalności gospodarczej (o 0,14 pkt), co może zaskakiwać w kontekście wydłużonej w ostatnim czasie procedury rejestrowania płatników VAT. Nie dziwi natomiast trzeci czynnik z największym wzrostem – stabilność gospodarcza (o 0,13 pkt) – ponieważ warunki ma-

kroekonomiczne w Polsce od ostatniego badania wyraźnie się poprawiły. Wzrost gospodarczy przyspieszył, wynagrodzenia wzrosły, a inflacja utrzymała się na bardzo niskim poziomie. Ekonomiści HSBC prognozują, że tempo wzrostu polskiego PKB ukształtowało się na poziomie 4,5 proc. na koniec 2017 roku, a w 2018 roku utrzyma się na poziomie ok. 4 proc.².

5 czynników, które uległy największemu pogorszeniu w latach 2016-2017

	2017	Zmiana na przestrzeni 2016-2017
Dostępność wykwalifikowanej siły roboczej	3,45	-0,23
Proces nabywania nieruchomości	3,38	-0,22
Stabilność polityczna	3,33	-0,21
Możliwość pozyskania finansowania	3,53	-0,11
Jakość oferowanych gruntów inwestycyjnych	3,58	-0,04

Największy spadek w ocenie danego elementu klimatu inwestycyjnego w Polsce można zaobserwować w przypadku dostępności wykwalifikowanych kadr. Choć nota dla tego czynnika nadal nie jest słaba (3,45 pkt), to w porównaniu z 2016 rokiem wyraźnie spadła – o 0,23 pkt. Nie powinno to jednak być zaskoczeniem – jak pokazują dane urzędów pracy, w ostatnim roku stopa bezrobocia „nad Wisłą” wyraźnie się obniżyła, osiągając najniższy poziom od 26 lat. Ekonomści HSBC przewidują, że na koniec 2017 roku i w dwóch najbliższych latach stopa bezrobocia w Polsce (liczona według metodologii Eurostatu) utrzyma się na poziomie poniżej 5 proc.⁴

Według badania Grant Thornton⁵, aż 60 proc. firm działających w Polsce uznało w 2017 roku, że problemy z rekrutacją wykwalifikowanych pracowników są ich „ważną” lub „bardzo ważną” barierą w rozwoju – przez rok odsetek ten wzrósł dwukrotnie i problem braku rąk do pracy po raz pierwszy w historii badania stał się największym problemem dla przedsiębiorców, przewyższając inne bariery np. te związane z obowiązkami biurokratycznymi czy brakami zamówień. Inne cechy klimatu inwestycyjnego w Polsce, które między 2016 a 2017 rokiem uległy największemu pogorszeniu, to kwestie związane z nabywaniem nieruchomości (o 0,22 pkt), co może mieć związek z wprowadzoną niedawno reformą ograniczającą sprzedaż gruntów rolnych osobom nieprowadzącym działalności rolniczej. Pogorszyła się również ocena stabilności politycznej (o 0,21 pkt).

Rozdział 4

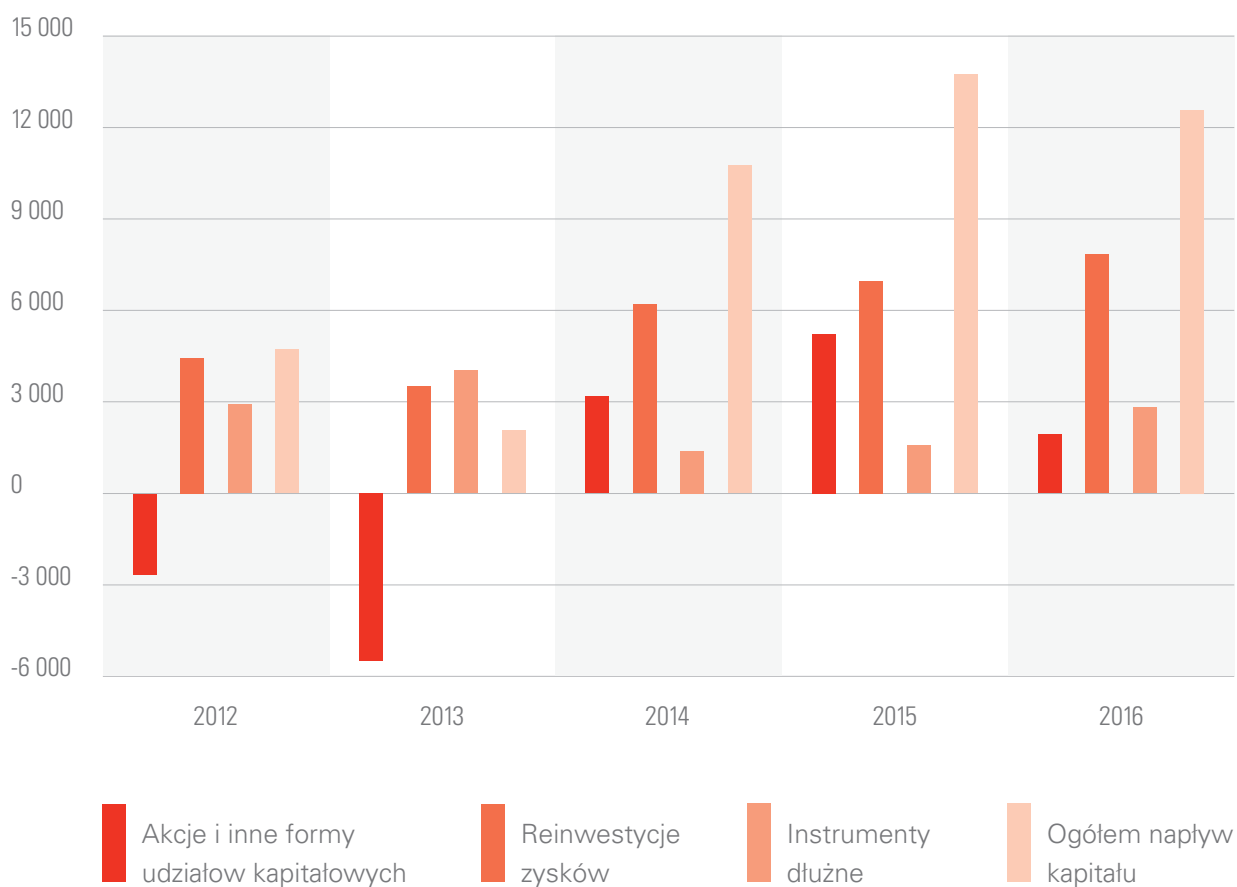
STAN BEZPOŚREDNICH INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH W POLSCE

CORAZ WAŻNIEJSZE USŁUGI I ROZWÓJ

Od 2013 roku napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) do Polski systematycznie rósł, by ulec nieznacznemu obniżeniu w roku 2016. Duże zmiany natomiast zaszły w strukturze napływu BIZ - wzrosła rola reinwestycji zysków oraz napływu kapitału z tytułu instrumentów dłużnych. Czy jest to oznaką zachodzących zmian w postrzeganiu Polski jako miejsca inwestycji? Sytuacja taka świadczyć może o pewnej lojalności i zaufaniu inwestorów, którzy są w kraju obecni. Zaobserwować można również zmianę specjalizacji w ramach prowadzonych inwestycji zagranicznych, które w coraz większym stopniu powiązane są z sektorem usługowym, co traktować można jako pozytywny trend.

Napływ z tytułu BIZ do Polski w latach 2012-2016 r. (w mln EUR)

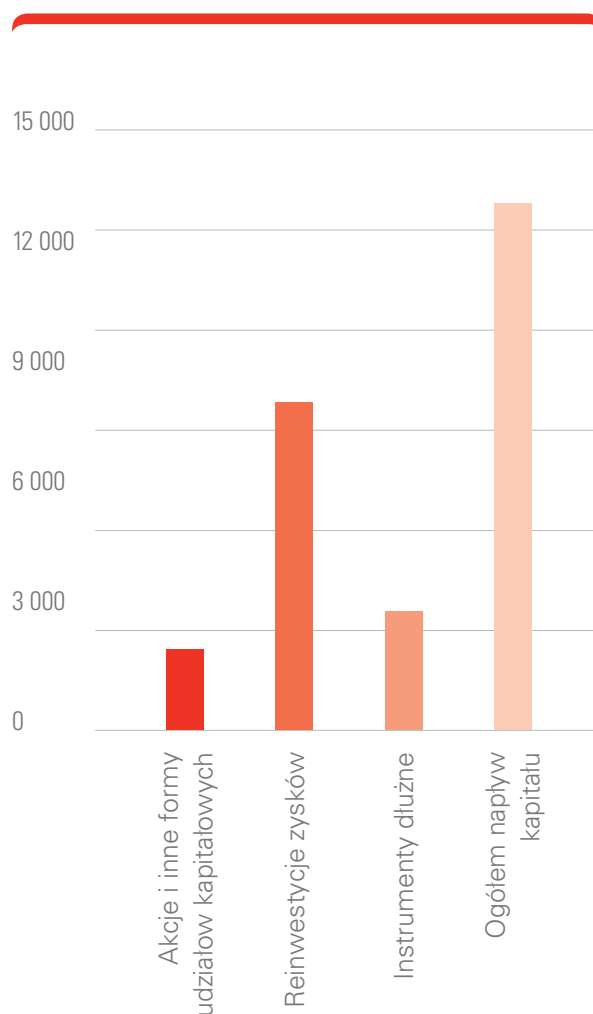
Źródło: Opracowanie własne PAIH na podstawie danych NBP, 2017

Motywy lokowania BIZ w Polsce od wielu lat kojarzone były się głównie z korzyściami natury kosztowej. Po transformacji ustrojowej i otwarciu kraju na inwestorów zagranicznych niski koszt siły roboczej faktycznie był jednym z dominujących czynników zachęcających do inwestowania w Polsce. Od kilku lat można jednak zaobserwować zmianę trendu i coraz większy udział inwestycji z zakresu usług, wsparcia biznesu i działalności B+R

(badania i rozwój). Branże te oparte są nie tylko o aspekt kosztowy, ale również jakościowy polskiego rynku pracy, na którym dostępni są wysoko wykwalifikowani specjaliści. Rok 2017 wpisał się w te tendencje, czego wyrazem jest zaprezentowana dalej struktura branżowa zakończonych projektów inwestycyjnych, w której dominuje działalność usługowa.

DOTYCHCZASOWI INWESTORZY UFAJĄ POLSCE

Z tytułu bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) w roku 2016 napłynęło do Polski mniej środków, niż w roku ubiegłym. Należy jednak uwzględnić, że zmiana ta była niewielka (4,7%) oraz że w części wynikała z aktualizacji danych za 2015 rok. W efekcie ostateczny wynik może zostać skorygowany po kolejnym zweryfikowaniu danych. Zdecydowanemu spadkowi w stosunku do roku ubiegłego uległa wartość zakupu akcji i innych udziałów kapitałowych, jednakże zmiana ta została w dużym stopniu zrekomensowana przez wzrost udziału kapitału z tytułu reinwestycji oraz instrumentów dłużnych. Tym samym, świadczący o lojalności inwestorów zagranicznych wysoki poziom wartości reinwestowanych zysków, wzrósł do ok. 7,8 mld euro.

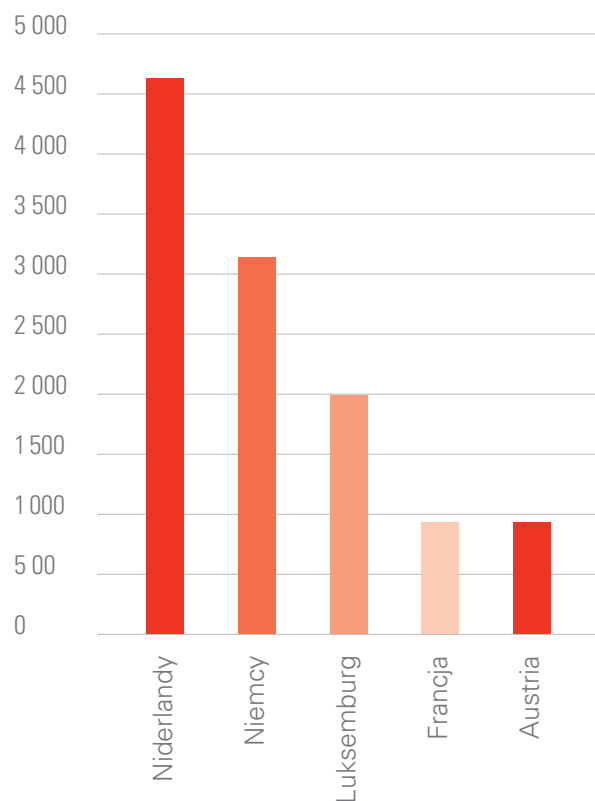

Napływ z tytułu BIZ do Polski w 2016 r. (w mln EUR)

Źródło: Opracowanie własne PAIH na podstawie danych NBP, 2017

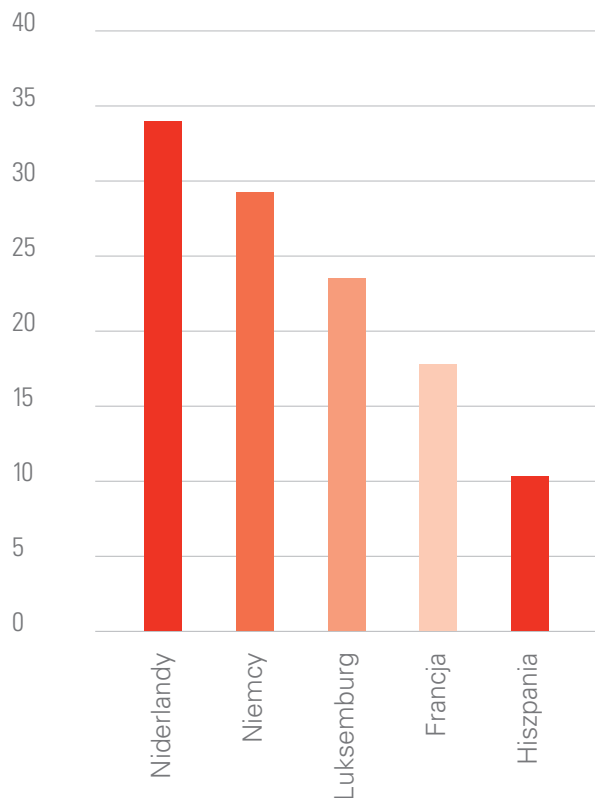

Analizując strukturę geograficzną bezpośrednich inwestycji zagranicznych, należy pamiętać, że takie kraje jak Holandia (Niderlandy) oraz Luksemburg w znacznym stopniu są krajami tranzytowymi kapitału pierwotnie pochodzącego z innych państw. W zaprezentowanym na łamach niniejszego raportu zestawieniu – w gronie pierwszych 5 krajów pod względem źródła napływu kapitału – obecna jest zarówno Holandia, jak i Luksemburg. Sytuacja kształtuje się podobnie w przypadku zestawienia pod względem stanu zobowiązań Polski z tytułu BIZ. Dlatego należy mieć na uwadze, że „tranzytowy” charakter tych krajów może mieć wpływ na dalsze wnioski.

TOP 5 krajów pod względem napływu z tytułu BIZ do Polski w 2016 r. (w mln EUR)

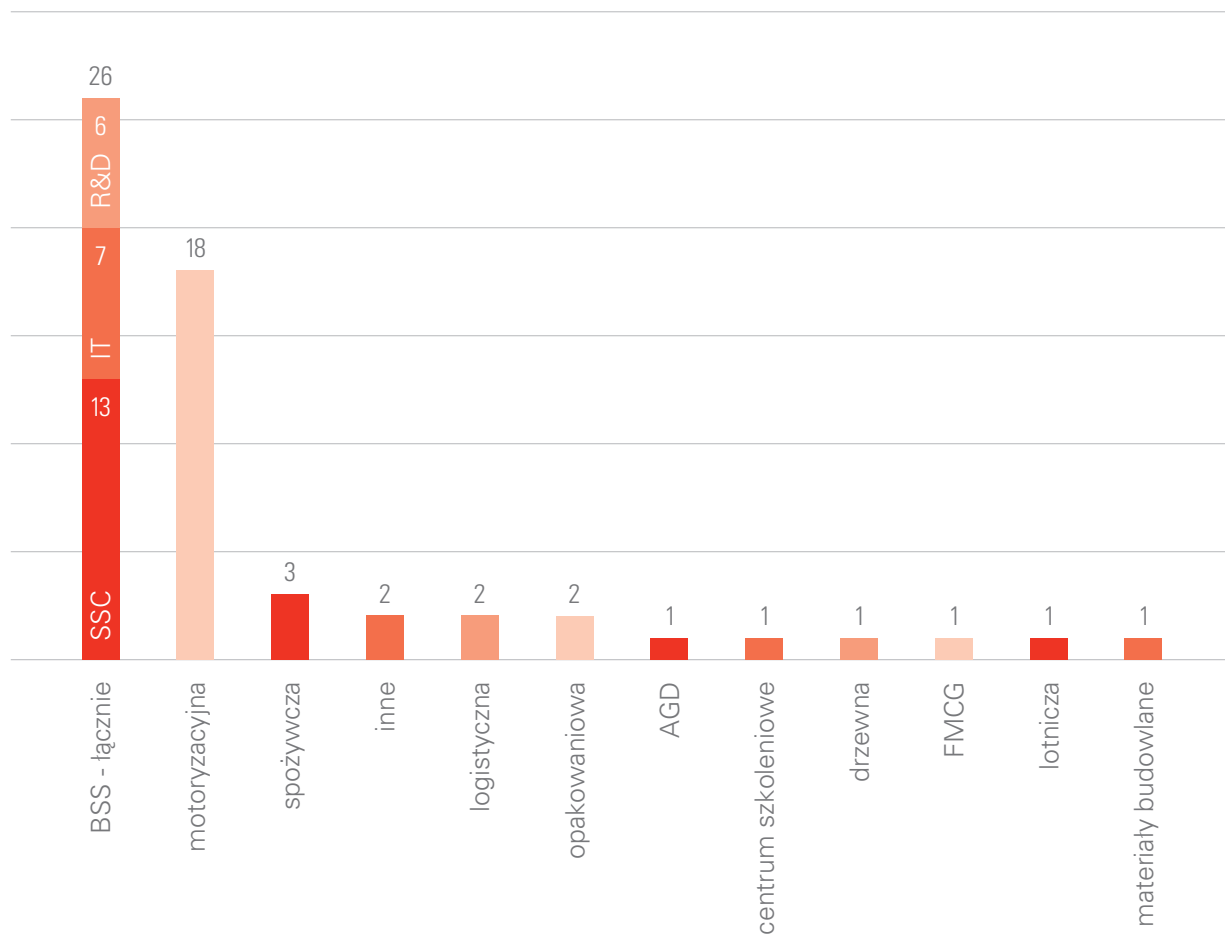
Źródło: Opracowanie własne PAIH na podstawie danych NBP, 2017

Obrazu bezpośrednich inwestycji zagranicznych dopełnia statystyka przeprowadzonych przez PAIH w 2017 roku projektów inwestycyjnych pod względem ich wartości, zatrudnienia jakie generują oraz branż, w ramach których są realizowane. Mowa o 61 zakończonych projektach o łącznej wartości ok 2,08 mld euro, które wygenerowały 17 tys. miejsc pracy, oraz o kolejnych 175 aktywnych projektach, które potencjalnie mogą stworzyć 52,4 tys. nowych miejsc pracy i których wartość może wynieść ponad 5,6 mld euro.

TOP 5 krajów pod względem stanu zobowiązań Polski z tytułu BIZ na koniec 2016 r. (w mld EUR)

Źródło: Opracowanie własne PAIH na podstawie danych NBP, 2017

Liczba zakończonych w 2017 r. projektów wspieranych przez PAIH, w podziale na branże
Źródło: Opracowanie własne PAIH

Wśród zakończonych projektów dominowały dwie grupy działalności: łącznie na pierwszym miejscu (z liczbą 26 projektów) znalazły się projekty z zakresu BSS (Business Support Services) - SSC (centra usług wspólnych – 13 projektów), IT (7 projektów) oraz R&D (Badania i Rozwój – 6 projektów). Na drugim miejscu znalazła się branża motoryzacyjna z 18 projektami. Pozostałe branże

miały dużo mniejsze udziały pod kątem liczby zakończonych projektów. Struktura ta pokazuje, że dla zagranicznych inwestorów Polska jest nie miejscem inwestycji opartych o tanie zasoby pracy, ale przede wszystkim tych bazujących na wykwalifikowanych pracownikach, usługach oraz działalności badawczo-rozwojowej.

INWESTYCJE NA PIĄTKĘ

Rok 2017 był kolejnym rokiem, w którym zagraniczni inwestorzy wspierani przez PAIH stawiali na branżę nowoczesnych technologii oraz sektor usług. Świadczą o tym z jednej strony projekty w obrębie branż związanych z IT oraz usług biznesowych, z drugiej natomiast – wykorzystanie zaawansowanych technicznie i kapitałochłonnych technologii w nowotworzonych zakładach przemysłowych. Istnieje szereg przykładów tego typu przedsięwzięć, a wśród nich m.in.:

Południowokoreański koncern LG Chem podjął w 2016 roku decyzję o zlokalizowaniu w Biskupicach Podgórnym pod Wrocławiem fabryki baterii litowych do samochodów elektrycznych, wówczas największej w Europie. Planowane nakłady inwestycyjne wyniosły ponad 300 mln euro. W tym roku koncern postanowił dwukrotnie zwiększyć nakłady inwestycyjne oraz zatrudnienie. Tym samym inwestycja ta stała się największą (pod względem wartości) bezpośrednią inwestycją zagraniczną w Polsce od 2001 roku. Ostatecznie wartość inwestycji wyniesie ponad 1 mld euro, a przewidziane zatrudnienie to 800 osób.

Znaczącą szansą dla Warmii i Mazur będzie duża inwestycja firmy EGGGER, dzięki której ponad 400 osób znajdzie zatrudnienie w fabryce płyt wiórowych. To druga, pod względem wartości, zagraniczna inwestycja partnera PAIH w roku 2017. Zatrudniająca w skali świata ponad 9 tys. pracowników austriacka firma dostrzega potencjał polskiego przemysłu meblarskiego i drzewnego, bierze też pod uwagę szeroką współpracę z wieloma polskimi partnerami. Inwestycja ma miejsce na terenie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Amerykański gigant finansowy J.P. Morgan Chase zdecydował o utworzeniu centrum operacyjnego w Warszawie. Ta działająca w ponad 50 krajach instytucja podjęła decyzję o przeniesieniu części działalności z Londynu do Europy Środkowej, rozważając także lokalizacje na Węgrzech i w Rumunii. Ostatecznie to w Polsce, dzięki nakładom inwestycyjnym w wysokości 8,5 mln euro, powstanie 2,5 tysiąca miejsc pracy dla wysoko wykwalifikowanych specjalistów. Jest to największa inwestycja zagraniczna w Polsce w 2017 roku pod względem liczby miejsc pracy, które zostaną dzięki niej utworzone.

Obecna od kilku lat w Polsce firma Luxoft, której specjalnością jest projektowanie rozwiązań IT oraz oprogramowania dla biznesu, podjęła decyzję o dalszych inwestycjach „nad Wisłą”, o wartości 1,3 mln euro. Zatrudnienie znajdzie 1350 osób – wysoko wykwalifikowanych pracowników z dziedziny IT oraz kadra menadżerska. Nowoczesne rozwiązania oferowane przez Luxoft wpisują się w coraz silniejszy w ostatnich latach trend lokowania w Polsce projektów innowacyjnych. Centrum rozwoju firmy Luxoft działa w Krakowie w 2010 roku – kolejne inwestycje umocnią innowacyjne działania na terenie kraju.

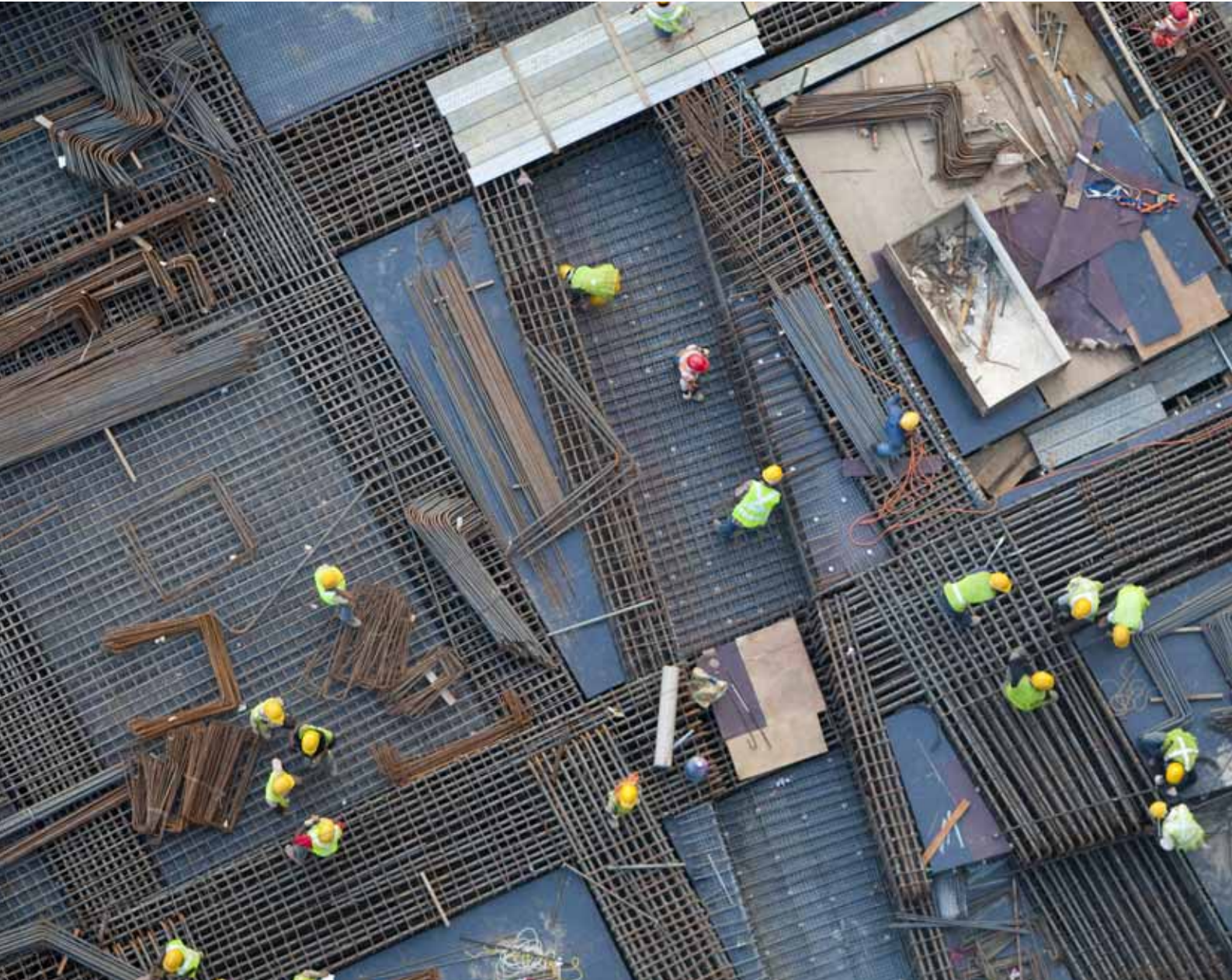
Światowy lider w handlu internetowym – Amazon.com – od 2014 roku prowadzi dwa centra dystrybucyjne na terenie Polski, w Bielaniech Wrocławskich i w Sadach pod Poznaniem. Obecnie firma planuje rozszerzyć swoją obecność w Polsce, inwestując kolejne 93 mln euro. W dwóch nowych centrach, w Kołbaskowie (woj. zachodniopomorskie) oraz w Sosnowcu (woj. śląskie), pracę znajdzie 1000 osób. Centrum w Kołbaskowie, będące najnowocześniejszym tego typu obiektem w Europie, będzie wykorzystywało najnowszą technologię z zakresu robotyki i informatyki w celu wspierania obsługi dystrybuowanych z centrum towarów.

Zaprezentowane powyżej projekty są najbardziej znaczącymi inwestycjami w 2017 roku pod względem wartości oraz potencjalnego poziomu zatrudnienia, wspieranymi przez PAIH. Ponadto zakończono szereg mniejszych projektów. Powyższe projekty to przykłady inwestycji w technologii zwiększające produktywność pracy, a więc stawiające nie tylko na minimalizację jej kosztu, lecz także na jakość. Jest to pozytywna tendencja, odsuwa bowiem od Polski potencjalne ryzyko tzw. „pułapki średniego dochodu”⁶ oraz jest korzystna w kontekście rozwijania w Polsce nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy.

ELEKTROMOBILNOŚĆ

Licząca ponad 130 lat historia światowej motoryzacji wydaje się w coraz większym stopniu sięgać do koncepcji, które u jej zarania nie spotkały się z wystarczającym uznaniem i nie znalazły masowego zastosowania. Przykładem tego jest pomysł pojazdu samochodowego napędzane- go energią elektryczną. W odpowiedzi na coraz wyższe oczekiwania regulatorów w zakresie zawartości i wielkości emisji szkodliwych substancji, które coraz trudniej spełnić konwencjonal- nym systemom spalinowego napędu, a zwłaszcza diesla, przemysł motoryzacyjny znajduje się w przełomowym momencie. Świadomość szansy masowego rozpowszechnienia się techno- logii napędu elektrycznego i wynikających z tego możliwości rynkowych jest również udziałem polskiego rządu, który rozwój elektromobilności uczynił swoim priorytetem. Plan rozwoju elek- tromobilności obejmuje program e-Bus (rozwój systemu transportu publicznego opartego o po- jazdy elektryczne), e-Car (projekt samochodu elektrycznego oraz 1 mln pojazdów elektrycznych na polskich drogach w roku 2025), jak również programy rozwoju sieci ładowania pojazdów. Niezależnie od planów rządu zarówno polskie firmy (Solaris Urbino Electric 12 – najlepszy auto- bus 2017 r.; Ursus City Smile) oraz firmy zagraniczne (LG Chem - producent ogniw bateryjnych oraz baterii; BMZ producent baterii) realizują bądź w wyniku znaczących inwestycji (LG Chem – docelowo nawet 5.8 mld PLN) będą realizowały produkcję w obszarze elektromobilności. PAIH prowadzi również kilka projektów inwestycyjnych, które są odpowiedzią na przewidywany boom w segmencie samochodów elektrycznych. O tych projektach z pewnością będzie można usłyszeć w 2018 roku.

Rozdział 5

PLANY INWESTORÓW ZAGRANICZNYCH NA 2018 ROK

INWESTORZY CHCĄ KORZYSTAĆ ZE WZROSTU POLSKIEJ GOSPODARKI

W ubiegłorocznej edycji badania po raz pierwszy spytaliśmy zagranicznych inwestorów o plany na najbliższych 12 miesięcy – czy przewidują wzrost przychodów w swoich firmach, czy zamierzają zwiększyć zatrudnienie i czy myślą o poczynieniu prorozwojowych inwestycji. W tym roku powtórzyliśmy te pytania, a na bazie uzyskanych odpowiedzi można wnioskować, że odnotowane w 2016 roku pozytywne nastroje utrzymują się – inwestorzy zagraniczni cały czas zamierzają rozwijać swoją działalność w Polsce.

Jak zmienią się w najbliższym roku przychody Pana/ Pani firmy?

	2018	2017
Wzrosną	70	68
Pozostaną bez zmian	20	27
Spadną	9	5
Wskaźnik netto	61	63

Jak zmieni się w najbliższym roku zatrudnienie w Pana/Pani firmie?

	2018	2017
Wzrośnie	56	58
Pozostanie bez zmian	41	36
Spadnie	3	6
Wskaźnik netto	53	52

PRZYCHODY

Ponad dwie trzecie (70 proc.) przebadanych firm z zagranicznym kapitałem przewiduje, że w ciągu najbliższych 12 miesięcy osiągnie wzrost przychodów, natomiast jedynie mniej niż jedna dziesiąta (9 proc.) prognozuje ich spadek. Wskaźnik netto, czyli odsetek firm deklarujących „wzrost” pomniejszony o odsetek firm deklarujących „spadek”, wynosi więc 61 pkt proc. Tegoroczny wynik nie odbiega znacząco od danych z zeszłego roku – wtedy wskaźnik netto dla grupy zagranicznych przedsiębiorców wynosił 63 pkt proc. Zagraniczni inwestorzy utrzymują wysoki poziom optymizmu, jeśli chodzi o perspektywy przychodowe ich przedsięwzięć w Polsce.

ZATRUDNIENIE

Jak wynika z badania PAIH, HSBC i Grant Thornton, ponad połowa (56 proc.) badanych podmiotów planuje w 2018 r. wzrost zatrudnienia względem 2017 roku, a redukcji etatów spodziewa się jedynie 3 proc. Duży optymizm odnotowany w zeszłym roku został więc w tegorocznym badaniu podtrzymany.

Jak zmienią się w najbliższym roku nakłady inwestycyjne Pana/Pani firmy?

	2018	2017
Wzrosną	48	47
Pozostaną bez zmian	44	42
Spadną	8	11
Wskaźnik netto	40	36

INWESTYCJE

Inwestorzy z obcym kapitałem mają raczej ambitne plany inwestycyjne w Polsce. W ciągu najbliższych 12 miesięcy 48 proc. respondentów spodziewa się wzrostu nakładów inwestycyjnych, 44 proc. planuje utrzymanie ich na dotychczasowym poziomie. Jedynie 8 proc. spodziewa się zmniejszenia wydatków na ten cel. W porównaniu z rokiem poprzednim, nieznacznie zwiększyła się liczba inwestorów potwierdzających zamiar zwiększania inwestycji, jak również o 3 pkt proc. spadła liczba inwestorów zagranicznych deklarujących zmniejszenie nakładów. Wskaźnik netto więc lekko wzrósł.

PODSUMOWANIE

Inwestorzy zagraniczni biorący udział w badaniu przeprowadzonym przez PAIH we współpracy z Grant Thornton i HSBC oceniają Polskę jako dobre miejsce do prowadzenia biznesu. Zdecydowana większość respondentów deklaruje, że ponownie zainwestowałaby swój kapitał w naszym kraju, a ogólna ocena klimatu inwestycyjnego w Polsce była jedną z najwyższych w 11-letniej historii badania.

O atrakcyjności inwestycyjnej Polski stanowią czynniki takie jak stabilność makroekonomiczna, rozwinięta sieć poddostawców i kooperantów, strategiczna lokalizacja oraz prężne i dobrze zorganizowane otoczenie biznesowe. Pozytywny wpływ na wizerunek Polski ma również rozwijana cały czas infrastruktura komunikacyjna i teleinformatyczna.

Jednocześnie nie należy zapominać o czynnikach, które wymagają interwencji. Inwestorzy wskazali zwłaszcza na niejasne przepisy prawne, nadprodukcję prawa, nieefektywne sądy gospodarcze czy rozbudowane procedury biurokratyczne, które obniżają atrakcyjność inwestycyjną naszego kraju.

DODATKOWE INFORMACJE

KONTAKT

Marcin Buliński

Pełnomocnik Zarządu ds. Strategii

Polska Agencja Inwestycji i Handlu

+48 22 334 98 35

+48 692 197 011

marcin.bulinski@paih.gov.pl

Magdalena Ujda-Tarczyńska

Menedżer ds. Komunikacji

HSBC Bank Polska S.A.

+48 22 354 06 44

+48 695 070 388

magdalena.ujda@hsbc.com

Jacek Kowalczyk

Dyrektor Marketingu i PR

Grant Thornton

+48 22 205 48 41

+48 505 024 168

jacek.kowalczyk@pl.gt.com

O RAPORCIE

Raport został opracowany na podstawie badań ankietowych prowadzonych wśród działających na terenie Polski firm z zagranicznym kapitałem. Najnowsza edycja badania (za 2017 rok) została przeprowadzona przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu we współpracy z firmą audytorsko-doradczo-outsourcingową Grant Thornton oraz globalnym bankiem HSBC w dniach 7-30 listopada 2017 r. Wzięło w niej udział 76 przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym prowadzących działalność na terenie Polski. Badanie przeprowadzone zostało metodą ankiet elektronicznych oraz wywiadów indywidualnych. Dane zbierane były przez PAIH, natomiast w analizę wyników i opracowanie raportu zaangażowani byli wszyscy trzej partnerzy badania. Wsparcia przy rekrutacji respondentów udzieliły m.in. Brytyjsko-Polska Izba Handlowa (BPCC), Francusko-Polska Izba Gospodarcza (CCIFP) oraz Zrzeszenie Ukraińskiego Biznesu w Polsce.

Badanie International Business Report, o którym mowa w rozdziale IV niniejszego raportu, zostało przeprowadzone przez Millward Brown na zlecenie Grant Thornton International wśród menedżerów i właścicieli 200 firm działających w Polsce.

Polska Agencja
Inwestycji i Handlu
Grupa PFR

PAIH

Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A. (PAIH) zastąpiła w 2017 r. Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. (PAIiZ). Agencja, działając w ramach Grupy Polskiego Funduszu Rozwoju realizuje zadania wynikające ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju i jest centralną państwową instytucją odpowiedzialną za wsparcie eksportu polskich przedsiębiorstw oraz przyciąganie najlepszych inwestycji zagranicznych. W obszarze przyciągania bezpośrednich inwestycji zagranicznych PAIH korzysta z ponad dwudziestoletnich doświadczeń PAIiZ.

GRANT THORNTON

Grant Thornton to jedna z wiodących organizacji audytorsko-doradczych na świecie. Wiedza, doświadczenie i zaangażowanie ponad 3 000 partnerów oraz 47 000 pracowników Grant Thornton dostępne są dla klientów w 142 krajach. W Polsce działa od 24 lat. Zespół 500 pracowników oraz obecność w kluczowych aglomeracjach (Warszawa, Poznań, Katowice, Wrocław, Kraków i Toruń) zapewniają firmie bliski kontakt z klientami oraz umożliwiają realizację usług audytorskich, doradztwa podatkowego, doradztwa gospodarczego, prawnego oraz outsourcingu rachunkowości, kadr i płac bez względu na wielkość, rodzaj i lokalizację biznesu klienta.

HSBC BANK POLSKA

HSBC Bank Polska S.A. jest spółką zarejestrowaną w Polsce, należącą do Grupy HSBC. Grupa HSBC jest największą instytucją finansową w Europie, działającą na rynkach będących głównymi partnerami handlowymi Polski (m.in. Niemcy, Francja, Wielka Brytania, Włochy, Czechy), należy też do grona największych instytucji finansowych na świecie. HSBC Bank Polska S.A. koncentruje się na świadczeniu usług bankowych klientom korporacyjnym i instytucjonalnym oraz operacjach skarbowych. Działając za pośrednictwem centrali zlokalizowanej w Warszawie, regionalnych centrów bankowości korporacyjnej w Katowicach, Poznaniu i Gdańsku oraz centrum usług biznesowych w Krakowie, HSBC wspiera polskie przedsiębiorstwa w ekspansji międzynarodowej oraz zagranicznych inwestorów w prowadzeniu działalności w Polsce.

¹ www.BarometrPrawa.pl

² www.BarometrPrawa.pl

³ HSBC Global Research, I kw. 2018

⁴ HSBC Global Research, I kw. 2018

⁵ <http://grantthornton.pl/wp-content/uploads/2017/09/Firmom-coraz-mocniej-brakuje-rak-do-pracy-raport-Grant-Thornton-06-09-2017.pdf>

⁶ Sytuacja, gdy szybko rozwijające się gospodarki przechodzą w okres stagnacji po osiągnięciu średniego poziomu dochodu i nie awansują do grona państw o wysokim dochodzie. Zob. Growth Slowdowns and the Middle-Income Trap. Shekhar Aiyar, Romain Duval, Damien Puy, Yiqun Wu, and Longmei Zhang. IMF Working Paper, 2013

DISCLAIMER

HSBC Bank Polska S.A.

Niniejszy materiał został wydany przez HSBC Bank Polska S.A. („HSBC”). HSBC posiada zezwolenie na prowadzenie działalności bankowej i podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego, a także jest spółką należącą do Grupy HSBC.

HSBC opracował niniejszy materiał w oparciu o informacje ze źródeł, które jego zdaniem są wiarygodne, ale które nie zostały niezależnie zweryfikowane. HSBC nie ponosi żadnej odpowiedzialności za straty bezpośrednie, pośrednie lub wynikowe spowodowane wykorzystaniem niniejszego materiału. HSBC nie ma obowiązku aktualizacji informacji zawartych w niniejszym materiale. Dokument ten należy traktować wyłącznie jako materiał informacyjny. HSBC ani żadna ze spółek stowarzyszonych HSBC nie ponosi odpowiedzialności za zapewnienie Państwu doradztwa prawnego, podatkowego lub innego doradztwa specjalistycznego i w tym względzie proszę odpowiednio dokonać własnych ustaleń. Wydanie niniejszego materiału oraz informacje w nim zawarte nie stanowią oferty, zachęty lub porady dla Państwa do zakupu lub sprzedaży papieru wartościowego, towarów lub innych instrumentów finansowych, lub do zawarcia umowy ramowej, innego kontraktu, porozumienia lub struktury. Niniejszy materiał przeznaczony jest wyłącznie dla klientów profesjonalnych i uprawnionych kontrahentów i nie jest przeznaczony dla klientów detalicznych (w rozumieniu Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi lub odpowiednich aktów wykonawczych). Niniejszy materiał może być przekazywany jedynie w całości. Powielanie tego materiału w całości lub w części, lub ujawnianie jego treści bez wcześniejszej zgody HSBC lub spółki stowarzyszonej HSBC jest zabronione. O ile właściwe prawo nie zezwala inaczej, jeżeli jesteście Państwo zainteresowani skorzystaniem z usług Grupy HSBC w związku z realizacją transakcji wymienionych w tym materiale, powinni Państwo skontaktować się z członkiem Grupy HSBC w swojej jurysdykcji. Żadne postanowienia zawarte w niniejszym materiale nie wyłączają ani nie ograniczają obowiązków ani zobowiązań HSBC wobec klienta wynikających z Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi lub odpowiednich rozporządzeń wykonawczych.

HSBC Bank Polska S.A., z siedzibą przy Rondo ONZ 1,00-124 Warszawa, zarejestrowana w Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000030437, o kapitale zakładowym (wplaconym w całości) wynoszącym 393 207 000,00 PLN, NIP 526-02-11-469.

Grant Thornton Frąckowiak Sp. z o.o. Sp. k.

Informacje zawarte w niniejszym dokumencie mają jedynie charakter ogólny i poglądowy. Nie stwarzają one stosunku handlowego ani stosunku świadczenia usług doradztwa podatkowego, prawnego, rachunkowego lub innego profesjonalnego doradztwa. Przed podjęciem jakichkolwiek działań należy skontaktować się z profesjonalnym doradcą w celu uzyskania porady dostosowanej do indywidualnych potrzeb. Grant Thornton Frąckowiak Sp. z o.o. Sp. k. dołożyło wszelkich starań, aby informacje znajdujące się w niniejszym dokumencie były kompletne, prawdziwe i bazowały na wiarygodnych źródłach. Grant Thornton Frąckowiak Sp. z o.o. Sp. k. nie ponosi jednak odpowiedzialności za ewentualne błędy lub braki w nich oraz błędy wynikające z ich nieaktualności. Grant Thornton Frąckowiak Sp. z o.o. Sp. k. nie ponosi także odpowiedzialności za skutki działań będące rezultatem użycia tych informacji.

